HEMMELIG

(EK)

M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

tirsdag den 16. oktober 1990 kl. 10.15.

Møtet ble ledet av komiteens leder, Gro Harlem Brundtland.

Til stede var: Gro Harlem Brundtland, Paul Chaffey, Kåre Gjønnes, Bjørn Tore Godal, Kirsti Kolle Grøndahl, Carl I. Hagen, Annelise Høegh, Anne Enger Lahnstein, Gunnar Skaug, Anders Talleraas, Svein Alsaker, Helen Bøsterud, Ingvald Godal, Sigbjørn Johnsen, Kjellbjørg Lunde, Jens Marcussen, Oddrunn Pettersen, Erik Solheim, Siri Frost Sterri, Anders C. Sjaastad (for Jan Petersen) og Terje Nyberget (for Hans J. Røsjorde).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: handelsminister Kaci Kullmann Five.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Statsministerens kontor: statssekretær Kai Eide og spesialrådgiver Jonas Støre, fra Utenriksdepartementet: statssekretær Sven Svedman, ekspedisjonssjef Ketil Børde og personlig rådgiver Tore Olav Rimereid, fra Finansdepartementet: ekspedisjonssjef Amund Utne.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Jon Bech.

Dagsorden:

1. EØS-forhandlingene.

2. Eventuelt.

Sak nr. 1

EØS-forhandlingene

(EK)

KOMITEENS LEDER: Behandlingen i møtet i den utvidede på fredag ble avsluttet med en konklusjon som gikk ut på at Regjeringen skulle vurdere de signalene som var kommet fram, og komme tilbake med sine synspunkter i et eventuelt nytt møte i den utvidede, hvis man hadde tilleggsmomenter som kunne belyse det problemet vi håndterte på fredag. Det er bakgrunnen for dette møtet.

CARL I. HAGEN: Jeg vil bare si - slik at det kommer med i referatet - at vi er uenig i denne fremgangsmåten. Vi mener at denne saken burde vært drøftet i Stortinget. Denne bruken av den utvidede til nå virker for oss som om den er en erstatning for Stortinget, og da ikke av hensyn til hemmeligheter vis-à-vis andre nasjoner og andre land - EFTA eller EF. Man hindrer nå i realiteten en åpen debatt, og ønsker at det skal være en skjult debatt for det norske folk. Det er vi dypt uenig i. Vi mener at dette møtet burde ha skjedd i stortingssalen.

Det er ingen praktiske årsaker til at så ikke skjer, og det kunne kanskje vært en kortere debatt i stortingssalen enn den tiden man har brukt i denne komiteen. Når alle vi har tid til å komme sammen på så kort varsel, kunne like godt de øvrige stortingsrepresentanter ha gjort det, og hørt på debatten og deltatt i debatten, og media kunne referert korrekt de forskjellige meninger. Vi føler at dette er en helt feilaktig bruk av den utvidede utenrikskomite, og mener at denne debatten burde vært ført i stortingssalen.

Vi mener også at når en sak er brakt inn for Stortinget etter § 13 siste ledd i forretningsordenen, skal det skje umiddelbart, så raskt som det er praktisk mulig. Vi vil si oss lei for at så ikke har skjedd.

KOMITEENS LEDER: Jeg tror kanskje at vi nå skal lytte til hva handelsministeren har å meddele den utvidede utenrikskomite. Presidentskapet har tatt stilling til de andre problemstillingene som Hagen nevnte. Jeg går derfor ikke inn på dem her og nå. De kommer vi tilbake til i egnede fora. Det er klart det er ulike oppfatninger av tolkningen av reglementet, og hva som er rimelig praksis.

Men jeg har lyst til å si at det er veldig viktig at vi arbeider oss gjennom spørsmålene og får klare felles holdninger. Jeg syns det er

(EK)

rimelig at reglementskomiteen ser på dem, og i det hele tatt at vi ser på hvordan håndteringen bør være, slik at vi slipper uklarheter omkring det. For dette blir antakelig ikke noen enestående begivenhet, vi vil nok se tilsvarende ting i tiden framover. Da bør vi ha gjennomtenkt dette best mulig.

KIRSTI KOLLE GRØNDAHL: Presidentskapet har allerede besluttet å sende den henvendelsen som er kommet fra Carl I. Hagen til Presidentskapet om denne saken, til reglementskomiteen, med en anbefaling om at den tar stilling til om man bør uttrykke mer om prosedyren i reglementet. Jeg regner med at vi ganske raskt får en endelig avklaring av hvordan det som ikke står i forretningsordenen, skal forstås.

KOMITEENS LEDER: Da gir jeg ordet til handelsministeren.

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Etter å ha vurdert debatten her i den utvidede sist fredag, vil jeg i dag gjerne utdype noen av de spørsmål som da ble omtalt. Jeg føler behov for å understreke at også Regjeringen selvfølgelig er klar over at det er forhandlinger, ikke bare noteveksling vi holder på med overfor EF.

Jeg vil dessuten gjerne orientere den utvidede direkte om at vi torsdag den 11. oktober, altså dagen før møtet her, besluttet å nedsette en arbeidsgruppe med to representanter fra hvert av de tre regjeringspartiene. Den endelige sammensetningen av denne gruppen ble, som avtalt torsdag, klarlagt i løpet av helgen. Gruppen vil bestå av utenriksministeren, kommunalministeren og handelsministeren, samt av Odd Jostein Sæter fra Kristelig Folkeparti, John Dale fra Senterpartiet og Kai Eide fra Høyre. Statsministerens kontor vil ha sekretariatsfunksjonene for gruppen, og gruppen vil rapportere til Regjeringens EF-utvalg.

Gruppen skal gå meget nøye inn i en vurdering av ulike ordninger som kan ivareta nasjonal styring av ressurser og miljø. Denne gjennomgangen må dekke både diskriminerende og ikke-diskriminerende ordninger og se på konsekvensene av å fjerne dagens diskriminerende konsesjonsbestem-

(EK)

melser. Gruppen skal selvsagt også vurdere det som kommer frem i den ekspertgruppen mellom EF og EFTA som nå er i arbeid, og som ble omtalt sist fredag. Gruppen hadde sitt første møte i går kveld.

Det faktum at det pågår en slik vurdering i en arbeidsgruppe der alle de tre regjeringspartiene deltar, vil bli gjort offentlig kjent etter dette møtet - hvis det skulle være behov for det. Jeg akter selv å gå ut og kommentere det. Denne opplysningen gis også av våre forhandlere i EFTA som bakgrunnsinformasjon til de andre EFTA-land om vårt arbeid med disse spørsmål.

La meg for øvrig igjen få understreke at også andre EFTA-land har problemer på konsesjonsområdet og på en rekke andre felter innenfor forhandlingene.

Jeg viser for øvrig til mitt innlegg om disse spørsmål i denne komite sist fredag.

Jeg hadde i går et møte med Anita Gradin, som var avtalt for flere uker siden. Under dette møtet, som både dreide seg om disse spørsmål og om GATT-spørsmål, der jeg kan få føye til at svenskene fortsatt ikke er ferdig med sitt tilbud, men det kommer vel i løpet av noen dager, orienterte jeg også om den diskusjonen vi har i Norge vedrørende vår konsesjonslovgivning - en diskusjon hun for øvrig var rimelig godt kjent med. Jeg redegjorde videre for det arbeidet vår regjering har igangsatt på dette feltet. Anita Gradin opplyste at disse forhold også var til fortsatt vurdering i Sverige, og at hun var enig i nødvendigheten av en grundig gjennomgang som grunnlag for endelige nasjonale avveininger. Gradin signaliserte at man hadde interesse av å sikre nasjonal kontroll med de største svenske foretak, og at dette ville bli tillagt vekt i diskusjonen i Sverige. Hun gav uttrykk for at hun mente man trenger tid til diskusjon om disse spørsmålene, og at EF/EFTA-ekspertgruppens arbeid var viktig. Hun understreket videre behovet for nær nordisk kontakt i dette arbeidet fremover.

I min redegjørelse sist fredag understreket jeg den avgjørende vekt vi fra EFTA-siden i forhandlingene tillegger sammenhengen mellom de materielle og de institusjonelle elementer i en EØS-avtale. EFTA føler et sterkt behov for nå å gå inn i reelle drøftelser av rettslige og institusjonelle spørsmål. Det er tre måneder siden

(EK) EFTA la frem sine posisjoner og sitt syn på dette overfor EF. Jeg nevnte at vi hadde fått klare signaler om at kommisjonen ville komme med et utspill foran denne ukens høynivåmøte onsdag og torsdag, og at dette derfor ville bli et hovedpunkt på dagsordenen.

Det er imidlertid nå klart at et slikt utspill allikevel ikke kommer foran dette møtet. Dette forklares med at det ennå ikke er klarert av medlemslandene. Saken ventes nå å komme opp til drøftelse i EFs råd den 22. oktober. La meg opplyse at ut fra det jeg nå vet, bl.a. basert på samtalen med Gradin i går, synes Spania å være det land som nå holder mest igjen. Andre er svært ivrige etter å få løsninger. Spania peker seg altså ut på den andre siden, men vi har også grunn til å tro at Frankrike til en viss grad er nølende. Sammen med min svenske kollega prøver vi nå ulike kontakter og kanaler for å legge press direkte på disse landene.

Denne situasjonen innebærer at vi fra EFTAs side under høynivåmøtet i morgen vil måtte gi uttrykk for stor skuffelse over at vi fortsatt ikke har fått forslag på disse helt sentrale områdene. Jeg understreker igjen at det er tre måneder siden EFTA la sitt tilbud på bordet.

EFTAs høynivågruppe begynte sitt møte i går kveld, og fortsetter i hele dag. Ambassadør Berg har i dag morges gitt meg følgende rapport på telefonen:

Vurderingen i EFTA er at det nå ikke er tilrådelig å antyde ytterligere bevegelighet fra EFTA på de fire friheter før vi har fått det varslede utspill fra EF om institusjonelle spørsmål. Hans vurdering var videre at i den situasjonen som nå er oppstått på grunn av EFs nøling, er det ikke noe spesielt press på Norge i forhold til kapitalspørsmålene, som jo er et av disse fire frihetsområdene.

Jeg er enig i denne strategien fra EFTA-siden, særlig fordi EFs medlemsland er til stede under disse høynivåmøtene, og det er altså medlemslandene som skal fatte beslutningen. Dette bør antakelig også bli strategien for EFTAs ministermøte kommende mandag og tirsdag. Her tar jeg igjen utgangspunkt i den vurdering Anita Gradin gav uttrykk for i går, en vurdering jeg deler.

Situasjonen vil altså etter all sannsynlighet være at man på de fire friheter har status quo i EFTAs posisjoner fra det forrige høynivåmøte.

(EK) For øvrig har, så vidt jeg forstår, arbeidsgruppe 5 to rapporter som fremlegges under høynivåmøtet. Det er rapporter om enkelte sider ved de institusjonelle og rettslige spørsmål. Det er komitelogispørsmålene, og det er de såkalte "de cision shape"-spørsmålene. Disse rapportene vil antakelig føre til at mye tid vil gå med til å drøfte denne biten av det institusjonelle. Men den vesentligste delen, nemlig hele overbygingen hva gjelder medbestemmelse og innflytelse, har EF fortsatt ikke sett seg i stand til å legge frem. Det er altså dette som er bakgrunnen for den EFTA-posisjonen som jeg her har gjort rede for.

Siden denne situasjonen manifesterte seg ca. to timer etter at vi avsluttet vårt møte på fredag, syns jeg det var riktig å komme tilbake og orientere komiteen på dette punktet spesielt.

CARL I. HAGEN: Vi tar til etterretning de opplysninger som handelsministeren nå - i tillegg til avisene - har gitt til den utvidede utenrikskomite. Det er klart at vi ikke har noen problemer med å akseptere at dette er holdningen i EFTA. Vi føler imidlertid at Norge nå ikke inntar den pådriver- og lederrollen som opprinnelig var et utgangspunkt: at vi ønsker en omfattende EØS-avtale og ønsker å trykke på for å komme videre.

Når det gjelder konsesjonslovene, er alle i denne forsamling som er i stand til å se litt lenger fremover og til å tenke, fullt oppmerksom på at vi ikke får noen omfattende EØS-avtale uten at vi avvikler våre diskriminerende konsesjonsbestemmelser, og at vi må sikre vår nasjonale styring og kontroll på andre måter. Vi maktet det vel når det gjelder skogbruk og landbruk. Jeg tror ikke det er noen her som vil si at vi ikke har tilfredsstillende bestemmelser som sikrer nasjonal styring og kontroll med ressursene. I så fall ville det være rart om man ikke hadde fremmet forslag om endringer av denne lovgivningen for lenge, lenge siden. Så man har jo i realiteten akseptert nasjonal styring og kontroll gjennom ikke-diskriminerende bestemmelser.

Hvis vi nå hadde åpnet for en endring, hadde vi beholdt vår pådriverrolle. Jeg får da bare konstatere at Regjeringen nå sier den fra seg og i realiteten aksepterer at vi ikke lenger har det ambisjonsnivået som vi tidligere hadde.

(EK) Jeg har et spørsmål til handelsministeren. Jeg vil gjerne vite hva Regjeringen mener om dette spørsmål, og det har vært en del debatt omkring det: Er det Regjeringens holdning at det er viktigere for Norge å sikre adgang til andres markeder enn å hindre dem adgang til vårt eget? Er Regjeringens holdning at det er viktigere å hindre at andre diskriminerer mot oss enn å sikre at vi kan diskriminere mot dem? Jeg syns det kunne være interessant å få vite om dette er Regjeringens holdning til konsesjonsspørsmålene.

(KML)

ANNE ENGER LAHNSTEIN: La meg først si at vi selvfølgelig ikke har noe imot at det er nedsatt en slik gruppe. Som det framgår av redegjørelsen, er det snakk om å gå gjennom både diskriminerende og ikke-diskriminerende ordninger og også se på konsekvensene av å fjerne dagens ordning. Vi synes det er viktig å få fram alle konsekvenser. Det er ikke fra vår side noe forsøk på å være problemorientert, men vi synes i det minste det må være slik at vi vet hva vi holder på med.

Jeg vil imidlertid også vise til Senterpartiets landsstyres uttalelse, der det står at det er "ikke sannsynliggjort at retten til å gi fortrinn på nasjonalt grunnlag kan erstattes av ikke-diskriminerende bestemmelser." Når jeg nevner det nå, er det fordi jeg ikke vil bidra til å skape falske forhåpninger om at en på en lettvint måte skal kunne løse det problemet vi står overfor.

Når det gjelder norsk forhandlingsposisjon i Brussel denne uka, viser statsråden til sitt forrige innlegg samt at det her kommer fram at det fra EFTA-landene samlet nå ikke er noen endring i holdningen til de fire friheter. Det er jeg svært glad for. Det var og er Regjeringens syn - i hvert fall så langt - at en skal opprettholde dagens konsesjonsordning. Jeg må likevel si at jeg føler det har oppstått en viss uklarhet om Regjeringen med tyngde og alvor ønsker å fremføre dette syn i Brussel i det kommende møte. Jeg vil gjerne ha forsikringer fra handelsministeren - dette har selvfølgelig sammenheng med det spørsmål også Carl I. Hagen stilte - om at man fra norsk side med tyngde og alvor skal stå på det som er framstilt i komiteen som Regjeringens syn.

PAUL CHAFFEY: Når det gjelder de mer prinsipielle sidene ved dette, har vi de samme holdningene som ved forrige møte, så jeg ser ikke noen grunn til å gjenta det her. Når det gjelder det mer forhandlingstekniske og tidspunktene for utspill, er vi enig med Regjeringen. Vi mener at spørsmålet om innflytelse og de rettslige og institusjonelle spørsmålene har en helt klar sammenheng med det materielle innholdet i forhandlingene, og vi mener det ville være meningsløst å tilslutte seg et felles regelverk på en rekke områder uten tilstrekkelige garantier for at vi får noen innflytelse på hvordan reglene egentlig skal se ut. Vi er altså enig med Regjeringen, og så får heller Regjeringen komme tilbake når det er framgang på de institusjonelle områdene.

(KML)

BJØRN TORE GODAL: Hva som skal sies når i forhandlingsprosessen, må det selvfølgelig være opp til handelsministeren og forhandlingsledelsen å vurdere. Jeg har ikke noen spesielle merknader til det som er sagt på det punkt, men det sier seg selv at det underliggende problem vi her diskuterer, er like akutt som tidligere.

Jeg vil gjerne spørre om hva som er det nye med den gruppe som nå er nedsatt. Er det slik at den skal gå inn i vurderinger og problemstillinger som ikke har vært vurdert hittil? I så fall er det relativt oppsiktsvekkende.

For det andre: Hva er timeplanen for denne vurderingen? Er det mulig å si noe mer om tidsplanen for dette arbeidet utover det som har vært antydet både offentlig og i denne komiteen? Det er jo relativt utslagsgivende for den videre framdrift av hele problemkomplekset.

Jeg tror, som vi har gitt uttrykk for allerede, at det vil være uråd å bevege seg inn i den avsluttende runde med det utgangspunkt at vi her ikke skal fire en tomme. Det er i realiteten et tilbakeslag i forhold til de signaler som er gitt også fra Senterpartiets side om at man er innstilt på å vurdere en omlegging av gjeldende ordninger.

ANNE ENGER LAHNSTEIN: Bare til det siste: Jeg ser at det er vist til et sitat fra meg som tolkes som om en har gitt signaler tidligere om at en kunne endre konsesjonslovgivningen. Vi har aldri vært av det syn at det ikke kan endres på et eneste komma, men vi har sagt at vi skal holde fast ved hovedprinsippene. Hvis det er noen her som mener at diskriminering og de bestemmelser vi har for å sikre norske eierinteresser og norsk næringsliv, ikke er et hovedprinsipp i konsesjonslovgivningen, skjønner jeg ingenting. Den tolkningen som kom fram av mine tidligere uttalelser i Aftenposten i går, stiller jeg meg helt uforstående til. Jeg vil gjerne tolke mine egne uttalelser selv og vil slå fast her at diskriminerende bestemmelser er et hovedprinsipp i konsesjonslovgivningen.

CARL I. HAGEN: Jeg vil anbefale handelsministeren å studere tidligere innstillinger fra utenrikskomiteen når det gjelder disse spørsmålene. Nå har ikke jeg innstillingen med meg, men så vidt jeg erindrer, var det omtrent enstemmighet om - det er mulig ikke SV var med - at det var et formål når det gjaldt EØS-avtalen å oppnå mest mulig av de fire friheter. Kapitalbevegelser er jo en av de fire friheter, og

(KML) det var ikke i den sammenheng i den merknaden tatt noe forbehold, så vidt jeg kan erindre. Mest mulig av de fire friheter var vårt ønske. Vi skulle altså prøve å få, for vår del, fri adgang til kapitalbevegelse over landegrensene. Jeg synes i hvert fall at skriftlige innstillinger er en relativt betydningsfull referanse for Regjeringens arbeid, og Regjeringen må kunne stole på det som står i innstillingene, selv om noen senere angrer seg og vil gi en noe annen tolkning.

ANNE ENGER LAHNSTEIN: Vi skal selvfølgelig ikke ta hele denne debatten nå - det har vi gjort tidligere og kommer tilbake til. Men når det gjelder formuleringen "størst mulig" grad av de fire friheter, har jeg tidligere sagt her at det er spørsmål om hva som er politisk mulig. Vi har i den innstillingen referert en rekke forbehold som vi er nødt til å sikre, og det er selvfølgelig dem denne uttalelsen må ses opp mot. Det dreier seg om hvordan vi kan sikre velferdssamfunnet, desentralisering, bosetning, styring osv., bare så det er sagt en gang til.

KACI KULLMANN FIVE: Hagen hevdet i hvert fall indirekte at jeg hadde uttalt meg til avisene om disse spørsmål før jeg kom hit. Det har jeg overhodet ikke. Jeg har avvist å kommentere disse spørsmål om denne arbeidsgruppen overfor alle aviser, så jeg har overhodet ikke uttalt meg om det. Det føler jeg behov for å understreke. Jeg har fulgt den praksis hele veien at har jeg valgt å bringe et spørsmål hit, kommenterer jeg det ikke for pressen før etter at møtet er over, og slett ikke alltid da heller. Men det hender jo man opplever at andre avholder noe som ligner på presse-konferanser etter at møtet er over, og da har vi til tider funnet det riktig - ofte også i samarbeid med komiteen - at jeg har valgt den formen for å redegjøre for det som kan redegjøres for offentlig.

Det lå vel også i Hagens innlegg et spørsmål om hva som nå vurderes. Jeg vil gjerne igjen understreke det jeg sa, at denne arbeidsgruppen skal vurdere både de diskriminerende og de ikke-diskriminerende ordningene og se på konsekvensene av å fjerne dagens diskriminerende konsesjonsbestemmelser. Målet for dette arbeidet er altså å sikre nasjonal styring av ressurser og miljø, og det har jeg oppfattet så langt som et mål som står fast også her. Jeg har ikke hørt noen partier være uenig i det målet, men man er altså klart uenig om hvilke virkemidler som skal brukes for å nå fram. Vi har altså slått fast hva som er målet, men går nå inn i en meget åpen vurdering av disse virkemidlene.

(KML)

Hagen hadde også et spørsmål som i realiteten var en opplesning fra dagens aviser av det som jeg må få lov til å betegne som et angivelig foredrag av landets statsminister. Jeg har snakket med ham i morges, og han har gjort det helt klart for meg at her er det i en pressemelding ved en ren inkurie tatt inn utdrag fra et foredrag som statsministeren ikke har godkjent, og ikke har holdt. Det er selvfølgelig ingen morsom situasjon for noen av dem som prøver å basere sin debatt på aviser, men jeg vil gjerne få lov til å opplyse det her.

Anne Enger Lahnstein stilte meg også et spørsmål. Mitt svar til henne er at vi legger alltid tyngde og alvor i presentasjonen av norske forhandlingsposisjoner. Det vil selvfølgelig også skje denne gang.

Bjørn Tore Godal spurte om timeplanen. Denne arbeidsgruppe er, som jeg sa, knyttet opp til bl.a. å skulle vurdere ekspertgruppens innspill når de kommer. Ekspertgruppen er organisert slik at EFTA-landene innen i morgen skriftlig skal ha sendt inn sine spørsmål til EFTA-sekretariatet. Deretter skal de samkjøres der og oversendes til EF-kommisjonen. Det kan vi vel regne med skjer i slutten av uken, og så skal EF-kommisjonen svare skriftlig på disse spørsmålene. Jeg har ikke i dag oversikt over hvor mange og hvor kompliserte spørsmål som her fremkommer, men det var et betydelig sett av spørsmål som fremkom i de muntlige samtalene på ekspertgruppenivå. Jeg synes derfor det er veldig vanskelig å binde meg til å si at her går skjæringsdatoen for når kommisjonen vil melde skriftlig tilbake, men jeg vil regne med, ut fra det vi normalt vet om arbeidstempoet her, at et par ukers tid burde kunne være en fornuftig ramme, og at man da kan forvente at man har fått et tilbakespill.

I arbeidsgruppens møte sist onsdag er det også åpnet for ytterligere møte eller møter, selvfølgelig avhengig av hva som ligger i svarene. Særlig når det gjelder fusjonskontroll, har man sett et mulig behov for å gå videre, men det vet vi heller ikke før vi har fått tilbakespillet. Den arbeidsgruppen som jeg leder, som skal rapportere til Regjeringens EF-utvalg, vil arbeide raskt, men i og med at vi er avhengig bl.a. av innspillet fra ekspertgruppen, har vi selvfølgelig ikke kunnet sette noen sluttdato for dette. Vi vet imidlertid alle sammen at det skal være nye høynivåmøter mellom EF og EFTA rundt den 20. november, og innen den tid håper vi at EF har fremlagt sitt bud på det institusjonelle område.

(GSR)

Den operasjonen vi nå foretar, er en klar markering for og et klart forsøk på å presse EF på dette området, slik at vi her skal få et mer tilfredsstillende tilbud på det institusjonelle området enn det vi nå vet ligger i kortene i de utkast som kommisjonen foreløpig arbeider med, som må sies å være meget lite tilfredsstillende sett fra EFTAs side. Dette er noe av koblingene her.

Tidsrammene man ser, er noen uker på dette arbeidet, men det er en del spørsmålstegn i de ytre omgivelser, utenlands - for å understreke det - som gjør at det er vanskelig å fastsette en konkret dato. Vi avventer også en rapport som er varslet i statusrapporten av mars, et arbeid som pågår under denne bevilgningen på 9 mill. til ulike EF-utredninger om utenlandske investeringer bl.a. i Norge. Det er en forsker som sitter og ser på dette dels i Norge, dels i Vancouver for han ser også på erfaringene der mellom USA og Canada. Dette materialet skulle vært ferdig 1. september. Vi setter i gang i dag for å sjekke hvor det nå står, for vi vet at det er blitt noe forsinket, men det kan være et interessant materiale for denne arbeidsgruppen å få inn. Jeg fikk opplyst i går at det er noe forsinket i forhold til den egentlige tidsplanen, men jeg håper vi skal ha det i løpet av meget kort tid, men det vil ikke i seg selv - tror jeg - kunne hindre avslutningen av et slikt arbeid hvis det forskningsarbeidet skulle trekke veldig ut.

Dermed har jeg også svart på Godals andre spørsmål om hva som puttes inn i denne arbeidsgruppen. Jeg redegjorde her sist for en rekke av de elementene som man allerede har arbeidet med. Det pågår jo et kontinuerlig arbeid her i embetsverket for å kartlegge ytterligere de momentene som jeg her var inne på, som ligger i arbeidsgruppens mandat. Vi vil altså ha tilgang på hele dette materialet.

Så var det til Hagen til slutt om det å studere tidligere innstillinger. Jeg kan love Hagen at det gjør vi meget regelmessig, og jeg er svært klar over at i innstillingen fra Stortinget står nøyaktig den samme formulering som står i Oslo-erklæringen, som står i Lysebu-erklæringen og som også er referert og tatt inn i Stortingets innstilling, og det gir den selvfølgelig - igjen er jeg enig med Hagen - betydelig tyngde som en veiledning for Regjeringen i dens arbeid med disse spørsmål.

CARL I. HAGEN: Jeg fikk ikke svar på det ene spørsmålet mitt om hva som er Regjeringens holdning til det sitatet jeg nevnte som står i flere aviser. Nå sier handelsministeren at det sitatet ikke er det som avisene sier at det er, men det endrer ikke mitt spørsmål. Er Regjeringen enig i det som står i det sitatet, eller er Regjeringen uenig i det som står i sitatet?

Jeg er selvfølgelig enig i det som står i sitatet - det er meget gode formuleringer, og jeg har ingen problemer med å si at de er topp. Mitt spørsmål er: Er Regjeringen enig i disse formuleringer eller er Regjeringen uenig i dem?

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Regjeringen vil ta standpunkt til den norske posisjonen i forhandlingene vedrørende konsesjonsloven når det utredningsarbeidet som pågår i EF/EFTAs ekspertgruppe som jeg redegjorde for på fredag, er avsluttet. Først da vil vi ha et fullstendig grunnlagsmateriale for å innta vårt endelige standpunkt. Det er mitt fagfelt som jeg som handelsminister uttaler meg om, og jeg viser der til det jeg sa på fredag.

ERIK SOLHEIM: Paul Chaffey har tidligere sagt at vi er enig i det som er Regjeringens opplegg, Regjeringens syn, i denne sak, men jeg er nødt til å tilføye det som er Regjeringens offisielle syn i denne saken. Vi må erkjenne at den linjen Regjeringen offisielt står for når det gjelder å få konsesjonslovene gjennom i forhandlingene med EF, er en meget vanskelig linje å få gjennomslag for - det erkjenner både Senterpartiet og vi. Det er en linje man bare kan få gjennomslag for dersom det legges tilstrekkelig tyngde i forhandlingene, og dersom man fra norsk side ikke samtidig signaliserer ti andre posisjoner når man går inn i forhandlingene.

Jeg må si meg enig i det jeg oppfattet var poenget hos Anne Enger Lahnstein, at vi stiller et aldri så lite spørsmålstegn ved om det legges tilstrekkelig tyngde i det som er den offisielle forhandlingsposisjonen, og dessuten om det er mulig å legge tilstrekkelig tyngde i en slik forhandlingsposisjon når det samtidig sendes ut så mange andre signaler fra talspersoner for Regjeringen, bl.a. fra mange som er til stede her nå. Er det i det hele tatt mulig å få tilstrekkelig tyngde bak en slik forhandlingsposisjon, når man samtidig gjør noe så oppsiktsvekkende som å sette ned et utvalg for å utrede dette, noe som vel er temmelig nytt i norsk historie, og jeg vil tro at det også i de fleste av EF-landene oppfattes som nokså enestående at man nærmest oppretter en slags

(GSR) eksekusjonspelotong for Regjeringen mens man driver og forhandler.

Jeg vil gjerne ha handelsministerens vurdering av på hvilken måte det norske kaoset i denne saken påvirker mulighetene for gjennomslag for norske nasjonale interesser i Brussel, fordi det er ingen lett oppgave å få gjennomslag for våre nasjonale interesser. Jeg ser det slik at det kaoset vi nå er vitne til i Norge, må medføre svekkede muligheter for å få gjennomslag for våre synspunkter der nede.

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Jeg har svart Hagen.

Solheim spurte om man legger tilstrekkelig tyngde i dette. Der vil jeg vise til det jeg nettopp svarte til Anne Enger Lahnstein. Det svaret står selvfølgelig også fast overfor SV, og det er ingen grunn til å betvile det.

Solheim var ute etter i hvilken grad dette kunne påvirke vår mulighet til å få gjennomslag. Til det vil jeg svare at det pågår selvsagt også en debatt i andre EFTA-land om deres posisjoner på områder som er viktige for disse landene. Jeg gjentar at det er altså en serie problemområder vi står overfor i EFTA-forhandlingene både innenfor konsesjonsområdet og på øvrige områder, så det pågår selvsagt også en offentlig debatt om det enkelte lands posisjon også i de andre EFTA-landene. Der står vi ikke i noen særstilling. Men jeg vil nok føye til at Norge antakelig er i en særstilling i den forstand at denne type debatter får en vesentlig høyere politisk temperatur i Norge enn den får f.eks. i Sverige, Finland, Østerrike, Sveits og Island, med et unntak for Island, og det er når man begynner å diskutere fisk. Da blir temperaturen også der meget høy. Jeg opplever det derfor ikke at Norge i så måte står i noen særstilling ved at det er en offentlig debatt mellom partiene om hva nasjonen i de fremtidige forhandlinger bør mene, og om hva som bør være de virkemidler man tar i bruk for å nå sine mål.

(SL) KÅRE GJØNNES: Jeg vil bare gi uttrykk for at vi i Kristelig Folkeparti har full tillit til det opplegget som er presentert fra handelsministeren nå. Jeg stiller meg litt undrende til at Norge skulle miste sin pådriverkraft eller muligheten for å få gjennomslag for sine posisjoner i og med at det er nedsatt et utvalg. Jeg oppfatter det slik at dette bare

(SL) understreker det alvoret Norge legger i nettopp denne problemstillingen. Det resultatet som måtte komme ut av det arbeidet, vil eventuelt være med og gi styrke til Regjeringen i det videre arbeidet. Jeg kan ikke skjønne at man skulle frata Norge noe av sine posisjoner gjennom det arbeidet som pågår. Jeg vil gi min støtte til det opplegget statsråden nå har redegjort for.

ERIK SOLHEIM: Jeg vil gjerne presisere mitt spørsmål til handelsministeren. Norge har en meget vanskelig sak å føre fram i Brussel, nemlig Regjeringens offisielle politikk. Letter det gjennomføringen av dette standpunktet i forhandlingene at sentrale talspersoner for Regjeringen går ut og sier at man ikke har tenkt at man skal få gjennomslag for dette?

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Det vanskeliggjøres ikke mer for Norge å få gjennomslag for sine syn, enn det vanskeliggjøres i andre land når man der diskuterer fundamentale spørsmål for de nasjonene.

CARL I. HAGEN: Jeg tror at det som skiller Norge fra de øvrige land, er at de andre land stort sett drøfter det som er av stor betydning for disse landene. Vi er på grunn av den partipolitiske situasjon i ferd med å gjøre et stort nummer av noe som egentlig ikke ville hatt noen særlig betydning i forhandlingene. Den partipolitiske situasjon har gjort denne saken til en veldig viktig sak. Jeg tror at det store stortingsflertallet som ønsker en omfattende EØS-avtale, ikke ville drømt om å gjøre konsesjonsspørsmålet til noen viktig sak i disse forhandlingene i det hele tatt. Det er ikke av fundamental interesse, men basert på partipolitisk uenighet med et parti som ønsker å trekke seg ut av Regjeringen.

KOMITEENS LEDER: Regjeringen har nå fortalt oss hvordan den har tenkt å arbeide internt for å avklare sin egen politikk. Jeg mener det er viktig at Regjeringen selv avklarer sin egen holdning når det gjelder den politikk som den vil føre framover. Det er ikke tilfellet pr. i dag. Det er den situasjonen vi står overfor.

Vi har gitt Regjeringen en frist til å avklare sin egen linje gjennom å akseptere dette opplegget. Det er nemlig ikke nok bare å avklare sin linje med hensyn til hva man skal være mot og hva man i tilfelle skal

(SL) kjempe for å få gjennomslag for, men man må ha en politikk som fører fram til en samlet ivaretagelse av nasjonale interesser og nasjonal styring av ressurser og miljø. Det er litt av et tankekors for oss alle at den type spørsmål som Bjørn Tore Godal stilte, behøver å stilles. Hva er det nye? Hva er det egentlig man ikke har kjent til i månedsvis? Hva er manglene ved norsk embetsverk, hvis man ikke har vært i stand til å hjelpe Regjeringen på normalt vis med å kartlegge problemstillingene og finne alternative metoder for å styrke styringen av ressurser og miljø gjennom styrking av konsesjonsregler og andre deler av vårt nasjonale styringssystem slik at vi kan ivareta norske interesser også dersom vi ikke kan opprettholde diskriminerende bestemmelser. Det er denne prosessen - altså avklaring av momentene, vurderinger av muligheter osv. denne komite og Stortinget ikke har fått tilstrekkelig oversikt over. Det betyr rett og slett at det som ikke er gjort, må nå gjøres.

Jeg la merke til at Anne Enger Lahnstein sa at hun for sin del ikke vil bidra til å skape falske forhåpninger, og hun understreket at det er avgjørende viktig å kunne opprettholde dagens konsejsonsregler. Deri ligger det også, så vidt jeg kan bedømme det, et signal fra Senterpartiets side i dette møte om at det blir en meget vanskelig prosess også i de kommende to-tre ukene, slik det har vært i det siste året på akkurat det feltet vi nå snakker om.

Regjeringen har bedt om forståelse for at de må få denne ekstra tiden for å se om man kan finne fram til noe som er holdbart for en norsk regjering, og som et flertall kan stille seg bak, og da mener jeg det er riktig at så skjer. Men jeg vil ikke unnlate å gi disse momentene med på veien til ettertanke: Det er ikke tilfredsstillende at det har vært så liten evne og vilje til å bringe fram tilstrekkelig vurderingsgrunnlag på et tidligere tidspunkt. Det er ikke noe nytt verken at Sverige eller Finland er opptatt av å sikre sine store nasjonale bedrifter. Det samme vil selvfølgelig Norge være. Vi har tidligere fått høre at dette skal man samarbeide nært med Sverige og Finland om, men det er et eller annet som i denne saken har bundet opp krefter og ressurser på en måte som antagelig ikke har bidratt til at man fortest mulig og bredest mulig kunne arbeide seg fram til mulighetene og de konstruktive løsningene. Jeg håper situasjonen nå blir at man faktisk gjør det.

ANDERS TALLERAAS: Bare en liten kommentar fra min side. Jeg støtter det opplegget som Regjeringen nå kjører etter. Jeg vil understreke at det viktigste for Norge er å få i stand en mest mulig omfattende EØS-avtale som kan tjene nasjonale interesser. For å få til

(SL) det, må en være innstilt på å se inn i realiteten i de enkelte - mer eller mindre vanskelige - delspørsmål. Den avveiningen må en ta etter hvert som forhandlingene går framover. Jeg bare understreker dette, siden det har vært enkelte som har pekt på forskjellige problemer her, bl.a. var Solheim inne på at det kunne bli vanskeligheter med å få gjennomslag for det han kalte Regjeringens offisielle syn. Da vil jeg gjerne understreke at en omfattende EØS-avtale er hovedsaken, og for å få den til, må en tilpasse standpunktene noe her. Det har jo Regjeringen et meget bredt flertall for i Stortinget, selv om SV ikke er med i det.

STATSRÅD KACI KULLMANN FIVE: Jeg vil bare klart understreke at Regjeringens ambisjoner om en mest mulig omfattende EØS-avtale, slik dette er utdypet i min første redegjørelse som statsråd for Stortinget om disse spørsmålene, selvfølgelig står ved lag.

KOMITEENS LEDER: Er det noen som har noe under Eventuelt? -

Møtet hevet kl. 11.